

Załącznik nr 8 do Regulaminu konkursów przedmiotowych,

stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 79/2019 Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty z dnia 25 września 2019 r

JEZYK POLSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka polskiego dla szkół podstawowych rozpoczyna się 13 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka polskiego rozpoczyna się 10 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony zostanie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie u uczniów kompetencji odbioru, analizy i interpretacji tekstów kultury oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej.
2. Rozbudzenie ciekawości poznawczej, pasji czytelniczych i twórczego myślenia uczniów.
3. Wdrażanie uczniów do samokształcenia kulturowo-literackiego i językowego.
4. Rozwijanie u uczniów zainteresowania językiem jako istotnym elementem dziedzictwa kulturowego.
5. Promowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów i ich nauczycieli..

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI i VII-VIII, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI, a ponadto:

- 1) rozpoznawać rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- 2) rozróżniać gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- 3) wskazywać elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog.

Obowiązuje znajomość wszystkich lektur obowiązkowych z klas IV-VI, wskazanych w podstawie programowej.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami opisanymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” w preambule oraz części dotyczącej języka polskiego w klasach IV-VI i VII-VIII, a ponadto:

- 1) interpretować treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 2) wykorzystywać w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny.

Obowiązuje znajomość wszystkich lektur obowiązkowych z klas IV-VI i VII-VIII, wskazanych w podstawie programowej.

III. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka polskiego

1. Uczestnik konkursu na etapie wojewódzkim powinien mieć przy sobie ważną legitymację uczniowską.
2. Na konkursie polonistycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i korzystać ze słowników.

MATEMATYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z matematyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z matematyki rozpoczyna się 20 listopada 2019 r. o godzinie 9.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z matematyki rozpoczyna się 12 lutego 2020 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z matematyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z matematyki.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni matematycznej, myślenia abstrakcyjnego i rozumowania matematycznego.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą matematyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy matematycznej w praktyce.
5. Rozbudzenie motywacji uczniów do dalszego uczenia się matematyki i innych przedmiotów ścisłych.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

1. Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych i Treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu matematyka, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).
2. Uczeń powinien posiadać ponadto umiejętności w zakresie:
 - a) integracji treści matematycznych zawartych w podstawie programowej;

- b) biegłego wykonywania działań na liczbach wymiernych;
- c) odczytywania i interpretacji informacji przedstawionych w różnych formach;
- d) prowadzenia rozumowań, ustalania kolejności czynności prowadzących do rozwiązania problemu, podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;
- e) stosowania języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników;
- f) dobierania modelu matematycznego do danej sytuacji problemowej;
- g) twórczego rozwiązywania problemów, w szczególności stosowania posiadanej wiedzy matematycznej w sytuacjach praktycznych.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego wymienionej w tym regulaminie w punkcie II.1., w części dotyczącej przedmiotu matematyka na I i II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy całości treści nauczania zawartych w tej podstawie programowej z wyjątkiem:

- kąty w graniastosłupie i ostrosłupie,
- pole i objętość ostrosłupa,
- długość i pole koła,
- kombinatoryka i rachunek prawdopodobieństwa,
- symetria (z wyłączeniem odbić lustrzanych).

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego wymienionej w punkcie II.1. oprócz zagadnień: długość i pole koła, kombinatoryka i rachunek prawdopodobieństwa, symetria (z wyłączeniem odbić lustrzanych).

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Bobiński. Z., Nodzyński. P., Kabus. M., Krause. A., Liga zadaniowa-30 lat konkursu matematycznego. Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2018.
2. Bobiński Z., Nodzyński P., Uscki M., Uczymy się myśleć poprzez rozrywkę, Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2004.
3. Dziemidowicz T. Konkurs matematyczny dla uczniów szkoły podstawowej, Wydawnictwo NOWIK, Opole 2014.
4. Janowicz J., Konkursy matematyczne w szkole podstawowej, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, Gdańsk 2013;.
5. Rosół M., Wilińska E., Konkursy matematyczne dla szkoły podstawowej. Zbiór zadań z konkursów w województwie kujawsko – pomorskim, Wydawnictwo Aksjomat, Toruń 2014.
6. Zadania opublikowane na stronach internetowych: https://wmodn.olsztyn.pl/kluby-przedmiotowe/konkursy/materialy_konkursy/ , <http://www.matematyka.wroc.pl/book/liga-zadaniowa/szkola-podstawowa> .

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu matematycznego

1. Na konkursie matematycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania i rysowania: pióra lub długopisu, ołówek – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki, ekierki, kątomierza i cyrkla.
2. Podczas konkursu nie wolno używać kalkulatorów oraz żadnych urządzeń telekomunikacyjnych, nie wolno korzystać z tablic matematycznych.
3. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

JEZYK ANGIELSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka angielskiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 19 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka angielskiego rozpoczyna się 13 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 75 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka angielskiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka angielskiego.
2. Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem angielskim oraz zachęcanie ich do pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
3. Motywowanie uczniów do wykorzystania wiedzy z zakresu języka angielskiego w życiu codziennym.
4. Stworzenie uczniom możliwości sprawdzenia swojej wiedzy we współzawodnictwie z innymi uczniami.
5. Pogłębianie wiedzy dotyczącej realiów krajów angielskiego obszaru językowego.
6. Kształtowanie postawy tolerancji wobec innych kultur, ich historii, języka i obyczajów.
7. Wyłanianie i wspieranie uczniów uzdolnionych językowo.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- doskonalenia świadomości językowej
- stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w działaniach praktycznych
- rozwiązywania różnego typu zadań leksykalno-gramatycznych, np. uzupełnianie luk, test wielokrotnego wyboru, zdania typu prawda/fałsz, transformacje zdań, dobieranie, itp.
- rozumienia tekstu czytanego
- rozumienia tekstu słuchanego (na etapie wojewódzkim)

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla

szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język angielski na II etapie edukacyjnym poszerzone i pogłębione. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych:

I. Przykładowe zagadnienia leksykalne:

- Człowiek - np. wygląd zewnętrzny, okresy życia, ubranie, dane personalne, części ciała, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, zainteresowania;
- Miejsce zamieszkania - np. dom i jego okolica, rodzaje domów, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, przedmioty codziennego użytku;
- Edukacja - np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne i wyposażenie szkoły, oceny szkolne, życie szkolne, zajęcia pozalekcyjne;
- Praca - np. popularne zawody i związane z nimi czynności, miejsce i warunki pracy, wybór zawodu;
- Życie prywatne - np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele, czynności dnia codziennego, określanie czasu, kalendarz, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy;
- Żywnienie - np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;
- Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, wymiana i zwrot towaru, promocje, korzystanie z usług;
- Podróżowanie i turystyka - np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
- Kultura - np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media;
- Sport - np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu;
- Zdrowie - np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie;
- Nauka i technika - np. odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- Świat przyrody - np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego;
- Życie społeczne – np. wydarzenia i zjawiska społeczne.

II. Przykładowe zagadnienia gramatyczne

- wyrażenie *there is/there are*

- czasy: *Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Future Simple, Present Perfect Simple*
- konstrukcja *'be going to'*
- konstrukcja *'used to'*
- strona bierna w czasach: *Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous*
- zdania warunkowe – typ 0, I, II
- szyk wyrazów w zdaniu – zdania oznajmujące, pytające i przeczące
- stopniowanie przymiotników jedno- i wielosylabowych (regularne i nieregularne); stosowanie stopnia wyższego i najwyższego przymiotników, konstrukcja z *than, (not) as ... as*
- przymiotniki i zaimki dzierżawcze
- przymiotniki kończące się na *-ed, -ing*
- zaimki nieokreślone: *some, any, no, etc.*
- zaimki względne: *who, which, where, whose, that (oraz przypadki pominięcia zaimka)*
- liczba mnoga rzeczowników (regularna i nieregularna)
- rzeczowniki policzalne i niepoliczalne
- rzeczowniki złożone (*raincoat*)
- forma dzierżawcza rzeczownika – dopełniacz saksoński
- przysłówki częstotliwości i ich miejsce w zdaniu, miejsca i kierunku, sposobu
- przysłówki określające ilość: *much, many, few, a few, a lot of, little, a little*
- przysłówki (formy nieregularne)
- przymyki w okolicznikach czasu i miejsca (*on Saturday, at 11 o'clock, at school*)
- spójniki (*and, but, or, when, next, during, then, after, while, before, as/like, so, both... and, either...or, neither ...or, not only ...but also, unless, until*)
- wyrażenia przyimkowe (*believe in, suffer from, etc.*)
- konstrukcja *love/like/hate/don't like /not mind + gerund*
- wyrażenie *I'd like to*
- konstrukcja *'Let's + czasownik'*
- rodzajniki określone i nieokreślone (*a, an, the, -*)
- zaimki osobowe w formie podmiotu i dopełnienia, zaimki wskazujące, nieokreślone (*someone, anyone, nothing, somewhere, etc.*)
- liczebniki główne i porządkowe
- transformacje (przekształcanie zdań z podanym wyrażeniem)
- konstrukcja *too/enough*
- idiomy (np. *a piece of cake, a drop in the ocean. an early bird, at first sight, come in handy*)
- question tags
- mowa zależna w czasach teraźniejszych
- konstrukcja czasowników infinitive and gerund (np. *afford, manage, refuse, avoid, suggest, apologize for, look forward to, stop** różnica w znaczeniu)
- czasowniki modalne: *can, could, must, mustn't, have to, should* w różnych czasach
- czasowniki frazowe (*phrasal verbs*)

III. Wiedza na temat angielskiego obszaru językowego

- zwyczaje, święta, uroczystości, tradycje, nazwy państw, stolic, flag i symboli krajów anglojęzycznych
- geografia, elementy historii, atrakcje turystyczne Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na II etapie edukacyjnym poszerzone i pogłębione. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych:

I. Przykładowe zagadnienia leksykalne:

Jak na etap szkolny, ponadto:

- Żywnienie – sprzęty kuchenne, gotowanie, opakowania, przymiotniki określające smak, przepisy kulinarne i dania
- Kultura i rozrywka – rodzaje programów telewizyjnych, rodzaje muzyki, książek i filmów, instrumenty muzyczne, muzea, koncerty
- Zdrowie – choroby i kontuzje, objawy i leczenie, wizyta u lekarza, zdrowa dieta i tryb życia
- Życie społeczne – konflikty i problemy społeczne, przestępczość

II. Przykładowe zagadnienia gramatyczne:

Jak na etap szkolny, ponadto:

- konstrukcja *would prefer to / would rather* + bezokolicznik, *had better*
- budowa słowotwórcza przymiotnika (przedrostki, przyrostki)
- konstrukcje *so* + przymiotnik; *such* + *a/an/-* + rzeczownik
- czasowniki modalne *ought to, may, might* w czasie teraźniejszym i przeszłym
- strona bierna czasu *Future Simple, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous*
- czasowniki frazowe (*turn off, break down, etc.*)
- czasowniki *let* i *make* w stronie czynnej i biernej (*np. let sb do sth, make sb do sth*)
- konstrukcja *I wish/ If only*
- mowa zależna w różnych czasach; zdania twierdzące i pytania

III. Wiedza na temat angielskiego obszaru językowego

Jak na etap szkolny, ponadto:

- słynne miejsca, architektura i zabytki krajów anglojęzycznych
- współczesna rodzina królewska

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

Wybrane podręczniki do nauczania języka angielskiego dla szkół podstawowych, zatwierdzone i dopuszczone do użytku przez MEN oraz przykładowe pozycje z zakresu wiedzy o krajach anglojęzycznych:

1. Vince M., *Intermediate Language Practice – New Edition*, Macmillan,
2. Dooley J., Evans V., *Grammarway 2*, Express Publishing,
3. Dooley J., Evans V., *Grammarway 3*, Express Publishing,
4. Murphy R., *English Grammar in Use*, Cambridge University Press,
5. Barker C., *Boost Your Vocabulary 1-3*, Pearson
6. McCarthy M., O'Dell F., *English Vocabulary in Use* (pre-intermediate and intermediate, upper-intermediate), Cambridge University Press
7. Escott J., *England*, Oxford University Press
8. Flinders S., *Scotland*, Oxford University Press
9. Sheerin S., *Spotlight on Britain*, Oxford University Press
10. Baxter A., *The USA*, Oxford University Press
11. Falk R., *Spotlight on the USA*, Oxford University Press
12. Maguire J., *Seasons and Celebrations*, Oxford University Press
13. Mann M. Taylore-Knowles S., *Destination B1 Grammar & Vocabulary*, Macmillan.

14. Mann M. Taylore-Knowles S., Destination B2 Grammar & Vocabulary, Macmillan.

15. Mann M. Taylore-Knowles S., Repetytorium Ósmoklasisty, Macmillan.

Wykaz literatury należy traktować jako element wspomagający w przygotowaniach do konkursu, a nie doraźne źródło zagadnień konkursowych.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka angielskiego

1. Na konkursie z języka angielskiego uczniowie udzielają odpowiedzi wyłącznie niebieskim długopisem.
2. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych oraz pomocy naukowych.
3. Sprawdzane będą tylko odpowiedzi naniesione na kartę odpowiedzi.
4. Uczestnik konkursu powinien posiadać przy sobie ważny dokument tożsamości ze zdjęciem (legitymacja szkolna).
5. Uczestnik konkursu zostanie wykluczony z dalszego udziału w zawodach w sytuacji np. korzystania z niedozwolonych pomocy, zakłócania przebiegu konkursu i złamania regulaminu.

JEZYK NIEMIECKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka niemieckiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 14 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka niemieckiego rozpoczyna się 11 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 75 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka niemieckiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka niemieckiego.
2. Motywowanie uczniów do pogłębiania umiejętności językowych.
3. Promowanie osiągnięć uczniów.
4. Rozwijanie postawy tolerancji i otwartości wobec innych krajów, ich tradycji i języków.
5. Popularyzacja języka niemieckiego, historii i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych oraz Treściach nauczania - wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym (poziom II.1), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte i otwarte (np. wybór wielokrotny, dobieranie, uzupełnianie luk).

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość funkcji językowych - reagowanie na wypowiedzi adekwatnie do sytuacji komunikacyjnych (np. uzyskiwanie i przekazywanie informacji i wyjaśnień, proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji; przekazywanie w języku niemieckim informacji sformułowanych w języku polskim),
- rozumienie tekstów pisanych (np. wyszukiwanie w tekście określonych informacji, określanie kontekstu wypowiedzi, rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, układanie informacji w określonym porządku),
- znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych).

Wymagana jest znajomość podstawowych struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego od roku szkolnego 2018/2019*.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych oraz rozumienia nie tylko słownictwa i struktur o wysokim stopniu pospolitości, lecz także słownictwa swoistego dla danego tematu i adekwatnych struktur.

Etap wojewódzki konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na II etapie edukacyjnym. Arkusz konkursowy zawiera zadania zamknięte i otwarte (np. wybór wielokrotny, dobieranie, uzupełnianie luk, transformacja, parafraza, tłumaczenie fragmentów zdań na język niemiecki, formułowanie wypowiedzi w języku niemieckim).

Zakres merytoryczny dotyczy tematów wymienionych w podstawie programowej i obejmuje:

- znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych),
- rozumienie tekstów pisanych (np. rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, układanie informacji w określonym porządku),
- wypowiedź pisemną – napisanie tekstu informacyjnego (np. notatki, ogłoszenia, zaproszenia, wiadomości, e-maila, wpisu na blogu) z elementami opisu, opowiadania, zaproszenia, wyrażania i uzasadniania opinii itp. zgodnie ze wskazówkami podanymi w poleceniu.

Wymagana jest znajomość struktur gramatycznych zawartych w *Informatorze o egzaminie ósmoklasisty z języka niemieckiego od roku szkolnego 2018/2019*.

W tekstach na rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza listy w informatorze. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań konkursowych.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim dotyczy posługiwania się większym zasobem środków językowych i stosowania precyzyjnych sformułowań adekwatnych do określonych sytuacji oraz opanowania szerszego zakresu umiejętności. Zwiększenie wymagań przejawia się w typach i stopniu trudności tekstów do czytania, skomplikowaniu struktur leksykalno – gramatycznych oraz złożoności sytuacji komunikacyjnych.

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki i repetytoria do nauki języka niemieckiego w szkole podstawowej dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN oraz wszelkie publikacje zgodne z poziomem określonym w podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego.
2. Strony internetowe i czasopisma niemieckojęzyczne przeznaczone dla młodzieży uczącej się języka niemieckiego jako języka obcego.

Przykładowe publikacje:

1. Kawa Paulina, Pac-Kabała Joanna, Organizator Ósmoklasisty. Język niemiecki. Repetytorium, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2018.
2. Ptak Magdalena, Gramatyka niemiecka w ćwiczeniach dla klas 7-8, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2018.
3. Łuczak Justyna, Mróz Przemysław, Grammatik A1–A2. Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami Szkoła podstawowa, WSiP, Warszawa 2017.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z języka niemieckiego

1. Na eliminacje wojewódzkie należy zgłosić się 30 minut przed wyznaczoną godziną konkursu; uczestnicy powinni mieć przy sobie legitymację szkolną.
2. Podczas konkursu nie wolno używać urządzeń telekomunikacyjnych, słowników i innych pomocy naukowych. W przypadku posiadania tych przedmiotów należy je odłożyć w miejscu wskazanym przez członka komisji.
3. Uczestnik konkursu samodzielnie rozwiązuje test, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami i nie zakłóca przebiegu konkursu.
4. Rozwiązując test należy korzystać wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu. Nie wolno używać korektorów - w razie konieczności dozwolone jest przekreślenie błędnej odpowiedzi i napisanie poprawnej.
5. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali.

JEZYK ROSYJSKI

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z języka rosyjskiego dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z języka rosyjskiego rozpoczyna się 27 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z języka rosyjskiego rozpoczyna się 20 lutego 2020 r. o godzinie 12.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony będzie w Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z języka rosyjskiego dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z języka rosyjskiego.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni językowej, kompetencji lingwistycznych i rozszerzanie wiedzy na temat kultury krajów rosyjskiego obszaru językowego.
3. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się językiem rosyjskim.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy i umiejętności językowych w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się języka rosyjskiego.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną

w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści lingwistycznych zawartych w podstawie programowej II etapu edukacyjnego;
- bieglego wykorzystywania wiedzy i umiejętności w zakresie podstawowych kompetencji językowych;
- stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w działaniach praktycznych;
- twórczego rozwiązywania problemów, z zastosowaniem posiadanej wiedzy lingwistycznej.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań lingwistycznych.

Etap szkolny konkursu

obcy nowożytny na II obcy nowożytny na II 1. Człowiek – np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania;

2. Dom – np. jego położenie, pomieszczenia i ich wyposażenie;

3. Życie rodzinne i towarzyskie – np. członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, znajomi, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości;

4. Szkoła – np. przedmioty nauczania, życie szkoły;

5. Praca – np. popularne zawody i czynności z nimi związane, miejsce pracy;

6. Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary, kupowanie, korzystanie z usług;

7. Podróżowanie i turystyka – np. wycieczki, zwiedzanie, środki transportu;

8. Środki masowego przekazu, telewizja, Internet, prasa, radio;

9. Zdrowie – np. higieniczny tryb życia – uprawianie sportu, samopoczucie, choroby i ich leczenie;

Materiał gramatyczny:

1. Czasownik: czas teraźniejszy, przeszły, przyszły prosty i złożony, koniugacje, tryb rozkazujący, czasowniki dokonane i niedokonane, czasowniki zwrotne - formy regularne czasownika (czasowniki podstawowe).

2. Rzeczownik: formy gramatyczne, deklinacje rzeczownika.

3. Przymiotnik: deklinacje przymiotnika, stopień wyższy i najwyższy, przymiotnik z rzeczownikami i liczebnikami.

4. Zaimki: osobowe – odmiana, wskazujące, pytające, dzierżawcze, zwrotne.

5. Liczebniki (zgodnie z programem nauczania).

6. Przysłówki: miejsca, kierunku i czasu;

7. Przyimek (zgodnie z programem nauczania).

8. Składnia: zdania proste (nierozwinięte i rozwinięte) i złożone; zdania twierdzące, przeczące i pytające.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- Rosja - wybrane informacje o kraju i ludziach (główne miasta, najsztywniejsze obiekty i zabytki Moskwy oraz Sankt - Petersburga, najpopularniejsze święta).
- czasowniki o odmiennym niż w języku polskim rządzie, pozostałe nieregularne formy czasowników.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej na II etapie edukacyjnym.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- Rosja - wybrane informacje o kraju i ludziach (Syberia, Bajkał, Daleki Wschód, wybrane pozycje z rosyjskiej literatury, muzyki i sztuki);
- imiesłów przymiotnikowy i przysłówkowy.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

I. Wybrane podręczniki do języka rosyjskiego dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia na II etapie edukacyjnym, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej:

1. Barbara Chlebda, Irena Danecka, seria *Бсѣ npocmo!*. Podręcznik do języka rosyjskiego dla początkujących. Wydawnictwo Szkolne PWN. (klasy VII-VIII).
2. Beata Gawęcka-Ajchel, seria *Эхо*. Język rosyjski. Podręcznik do szkoły podstawowej. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A. (klasy VII-VIII).
3. Beata Gawęcka-Ajchel, Anna Żelezik, seria *Ступени* Język rosyjski. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A. (klasy IV-VI).

II. Wybrane materiały uzupełniające:

1. Maria Cieplicka, Danuta Torzewska, *Русский язык*. Kompendium tematyczno-leksykalne. Część 1, 2. Wydawnictwo WAGROS.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu języka rosyjskiego

1. Na konkursie języka rosyjskiego uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu.
2. Podczas konkursu nie wolno używać słowników oraz żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

BIOLOGIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z biologii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z chemii rozpoczyna się 22 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zawierające zadania zamknięte i otwarte zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z chemii rozpoczyna się 7 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną. Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

Program merytoryczny konkursu z biologii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z biologii.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej i zainteresowań przyrodniczych.

3. Wdrażanie uczniów do posługiwania się wiedzą biologiczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
4. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy biologicznej w praktyce.
5. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego kształcenia się w dziedzinie nauk przyrodniczych.
6. Wspieranie uzdolnień uczniów.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego w Szkole Podstawowej oraz Treści nauczania – wymagania szczegółowe w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.). Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- treści biologicznych z dotychczasowego przedmiotu przyroda;
- stosowania języka nauki do opisu rozumowania oraz stosowania procedur badawczych;
- twórczego rozwiązywania problemów.

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań przyrodniczych i zastosowaniem tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu biologia na II etapie edukacyjnym.

Na etapie szkolnym obowiązują zawarte w podstawie programowej:

- wymagania ogólne,
- treści nauczania - wymagania szczegółowe:
 - I. Organizacja i chemizm życia.
 - II. Różnorodność życia (treści z zakresu kl. V obecnej podstawy programowej, wybrane - na podbudowie przedmiotu przyroda):
 - przedstawia charakterystyczne cechy organizmów pozwalające przyporządkować je do jednego z odpowiednich królestw;
 - przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS);
 - przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez bakterie (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza);
 - tkanki roślinne – uczeń dokonuje obserwacji i rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) tkanki roślinne oraz wskazuje ich cechy adaptacyjne do pełnienia określonych funkcji (tkanka twórcza, okrywająca, miękiszowa, wzmacniająca, przewodząca); budowa i posługiwanie się mikroskopem optycznym;
 - na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela mchów;
 - na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela paprociowych, widłakowych lub skrzypowych;

- przedstawia cechy budowy zewnętrznej rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny,
- rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych;
- rozróżnia formy morfologiczne roślin okrytonasiennych (rośliny zielne, krzewinki, krzewy, drzewa);
- rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew liściastych;
- dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej (zdjęcia, ryciny, okazy żywe); rozpoznaje jej organy i określa ich funkcje (korzeń, łodyga, liść, kwiat);
- obserwuje i nazywa wszystkie fazy życia rośliny (od nasiona do nasiona);
- opisuje modyfikacje korzeni, łodyg i liści jako adaptacje roślin okrytonasiennych do życia w określonych środowiskach;
- przedstawia sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin i identyfikuje je na ilustracji;
- rozróżnia elementy budowy kwiatu i określa ich funkcje w rozmnażaniu płciowym;
- przedstawia budowę nasiona rośliny (łupina, bielmo, zarodek);
- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranego czynnika środowiska (temperatura, dostęp tlenu, światła lub wody) na proces kiełkowania nasion;
- przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się nasion, wskazując odpowiednie adaptacje w budowie owoców do tego procesu;
- wymienia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmów do grzybów;
- wykazuje różnorodność budowy grzybów (jednokomórkowe, wielokomórkowe);
- przedstawia sposób odżywiania się i oddychania grzybów.

III. Organizm człowieka.

IV. Genetyka:

- Przedstawia strukturę i rolę DNA;
- wskazuje znaczenie struktury podwójnej helisy w procesie replikacji DNA; podaje znaczenie procesu replikacji DNA;
- opisuje budowę chromosomu (chromatydy, centromer) i podaje liczbę chromosomów komórek człowieka oraz rozróżnia autosomy i chromosomy płci;
- przedstawia dziedziczenie jednogenne, posługując się podstawowymi pojęciami genetyki (fenotyp, genotyp, gen, allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność);

V. Ekologia i ochrona środowiska:

- wskazuje żywe i nieożywione elementy ekosystemu oraz wykazuje, że są one powiązane różnorodnymi zależnościami;
- przedstawia strukturę troficzną ekosystemu, rozróżnia producentów, konsumentów (I i dalszych rzędów) i destruentów oraz przedstawia ich rolę w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystem;
- analizuje zależności pokarmowe (łańcuchy pokarmowe i sieci troficzne), konstruuje proste łańcuchy pokarmowe oraz analizuje przedstawione (w postaci schematu) sieci i łańcuchy pokarmowe;

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii wg wykazu:
cis, miłorząb, daglezwia, jodła, świerk, modrzew, sosna zwyczajna, sosna górska (kosodrzewina), sosna limba, sosna wejmutka, jałowiec, topola biała (białodrzew), topola osika, wierzba biała, wierzba iwa, wierzba purpurowa, grab, leszczyna, brzoza, olsza czarna, olsza szara, buk, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, wiąz, morwa, berberys, porzeczka czarna, jabłoń dzika, jarząb, głóg, malina, jeżyna, róża dzika, czeremcha, śliwa tarnina, robinia akacja (grochodrzew), trzmielina, klon jawor, klon polny, klon zwyczajny, klon jesionolistny, kasztanowiec, kruszyna, lipa, wawrzynek wilczełyko, rokitnik, bluszcz, jesion

wyniosły, ligustr, lilak, forsycja, bez czarny, kalina koralowa, śnieguliczka biała, wiciokrzew pomorski.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu obowiązują umiejętności i treści wymagane na etapie szkolnym oraz:

- wszystkie treści z działu **Genetyka**;
- wybrane treści z działu **Różnorodność i jedność świata zwierząt**:
 - tkanki zwierzęce – uczeń dokonuje obserwacji i rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) tkanki zwierzęce (tkanka nabłonkowa, mięśniowa, łączna, nerwowa) i wskazuje ich cechy adaptacyjne do pełnienia określonych funkcji;
 - przedstawia drogi inwazji płazińców pasożytniczych i omawia sposoby profilaktyki chorób wywoływanych przez wybrane pasożyty (tasiemiec uzbrojony i tasiemiec nieuzbrojony);
 - przedstawia drogi inwazji nicieni pasożytniczych (włosień, glista i owsik) i omawia sposoby profilaktyki chorób człowieka wywoływanych przez te pasożyty;
 - przedstawia cechy morfologiczne oraz tryb życia skorupiaków (rak), owadów (pszczoła, motyl, pasikonik, komar) i pajęczaków (pająk krzyżak, kleszcz);
 - dokonuje obserwacji przedstawicieli mięczaków i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt (ślimak winniczek, pomrów, szczeżuja);
 - różnorodność zwierząt bezkręgowych – uczeń identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela jednej z wymienionych grup na podstawie jego cech morfologicznych;
 - przedstawia cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ryb do życia w wodzie;
 - określa ryby jako zwierzęta zmiennocieplne;
 - przedstawia cechy wspólne oraz opisuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie np. żaby (dwuśrodożkowość);
 - określa płazy jako zwierzęta zmiennocieplne;
 - przedstawia sposób rozmnażania i rozwój płazów;
 - wyjaśnia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka;
 - przedstawia cechy wspólne oraz opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie;
 - określa gady jako zwierzęta zmiennocieplne;
 - przedstawia ich cechy wspólne ptaków oraz opisuje przystosowania ptaków do lotu;
 - określa ptaki jako zwierzęta stałocieplne;
 - przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ptaków (budowa jaja, gniazdownictwo, zagniazdownictwo);
 - przedstawia cechy wspólne ssaków oraz opisuje przystosowania ssaków do życia w różnych środowiskach;
 - określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne;
 - przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ssaków;
 - identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela jednej z gromad wymienionych kręgowców na podstawie jego cech morfologicznych;
 - porównuje grupy kręgowców (na przykładzie wybranego przedstawiciela) pod względem cech morfologicznych, przystosowania do życia w różnych środowiskach, rozmnażania i rozwoju oraz wykazuje związek tych cech z opanowaniem środowisk ich życia;

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- enzymy trawienne (amylaza, pepsyna, podpuszczka, lipaza, trypsyna), żółć i kwas solny - ich rola i miejsca działania w organizmie człowieka;
- krzyżówki genetyczne jednogenowe;

- parki krajobrazowe w całości położone na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego (6) - nazwy, położenie geograficzne, ochrona przyrody, najbardziej charakterystyczne cechy;
- polskie parki narodowe - nazwy, logo, określanie położenia i roli poszczególnych parków w zakresie ochrony przyrody;
- identyfikowanie wybranych pospolitych i chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii z podanej listy, która zostanie udostępniona na Platformie i stronie internetowej W-MODN w Elblągu <http://www.wmodn.elblag.pl/> najpóźniej po ogłoszeniu listy uczestników etapu wojewódzkiego).

IV. Literatura dla ucznia i nauczyciela oraz inne źródła informacji

1. Podręczniki do biologii zamieszczone w wykazie do użytku szkolnego dla II etapu edukacyjnego, zeszyty ćwiczeń oraz atlasy do biologii uwzględniające podstawę programową dla SP i byłego gimnazjum.
2. Płyty CD dla ucznia i nauczyciela skorelowane z podręcznikami do biologii w SP i byłym gimnazjum.
3. *Encyklopedia szkolna. Biologia*; wyd. WSiP; Warszawa 2005.
4. *Słownik szkolny. Biologia* - Robert Hine; wyd. Eremis; Warszawa 2002
5. *Przewodnik do oznaczania drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych*; Jakub Mowszowicz; WSiP.
6. *WIELKA ENCYKLOPEDIA DRZEWA KRZEWY*; red. J. H. Reichhild i G. Steinbach; wyd. Muza SA; Warszawa 2004, Wydanie III.
7. *Biologia*, Solomon, Berg, Martin; MULTICO Oficyna Wydawnicza; W-wa 2007.
8. Popularne encyklopedie, przewodniki i klucze do oznaczania gatunków.
9. <https://www.mos.gov.pl/srodowisko/przyroda/formy-ochrony-przyrody/> .
10. <http://www.parkinarodowe.edu.pl/> .
11. <http://parkikrajobrazowewarmiimazur.pl/> .
12. http://www.drzewapolski.pl/Drzewa/atlas_drzew.html .

VI. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu biologicznego

1. Na konkursie biologicznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu piszącego na **niebiesko**.
2. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
3. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

CHEMIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z chemii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z chemii rozpoczyna się 25 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zawierające zadania zamknięte i otwarte zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z chemii rozpoczyna się 18 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną. Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

Program merytoryczny konkursu z chemii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie, rozbudzanie zainteresowań i uzdolnień chemicznych oraz motywowanie do uczenia się uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych.
2. Popularyzacja wiedzy przyrodniczej wśród uczniów szkół podstawowych.
3. Promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych chemią.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Zakres konkursu jest zgodny z Podstawą programową kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Na **etap szkolny** wymagane treści nauczania w zakresie działów: Substancje i ich właściwości; Wewnętrzna budowa materii; Reakcje chemiczne; Tlen, wodór i ich związki. Powietrze; Woda i roztwory wodne; Wodorotlenki i kwasy. W ramach tych działów obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia w ramach podstawy programowej.

Na **etap wojewódzki** wymagane są wszystkie treści obowiązujące na etap szkolny oraz sole i treści z chemii organicznej w zakresie podstawy programowej dla szkoły podstawowej, a także wskazane wiadomości i umiejętności poszerzające treści podstawy programowej. W ramach wskazanych treści z podstawy programowej obowiązują również wszystkie zalecane doświadczenia.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- opisuje właściwości fizyczne i chemiczne azotu; odczytuje z układu okresowego pierwiastków i innych źródeł wiedzy informacje o azocie; planuje i wykonuje doświadczenia dotyczące badania właściwości azotu; obieg azotu w przyrodzie;
- definiuje pojęcia: reakcje egzoenergetyczne i reakcje endoenergetyczne;
- opisuje różnice pomiędzy roztworem rozcieńczonym i stężonym;
- proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą;
- opisuje budowę i właściwości fizyczne i chemiczne pochodnych węglowodorów zawierających azot na przykładzie amin (metyloaminy i etyloaminy).

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

- 1) Podstawa programowa kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
- 2) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół podstawowych dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 3) Podręczniki do chemii dla uczniów szkół gimnazjalnych dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN i wpisane do wykazu podręczników.
- 4) M. Koszmider, G. Kozanecka: *Zielone zadania. Ochrona środowiska w zadaniach*, WSiP, Warszawa 1997.
- 5) A. Rygielska: *Zadania dla uczestników konkursów chemicznych*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 1995.
- 6) K. M. Pazdro, M. Koszmider: *ABC chemii. Zbiór zadań dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro, Warszawa 2010.
- 7) Z. Głowacki: *Konkursy chemiczne w gimnazjum*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2010.
- 8) M. Andersz i inni: *Zadania z konkursów chemicznych dla gimnazjalistów*, Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2006.
- 9) J. Głowacki, T. Szrama: *Zbiór zadań z chemii 1-3*, WSiP, Warszawa 2003.
- 10) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Zbiór dla gimnazjum. Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2008.
- 11) T. Kulawik, M. Litwin, S. Styka-Wlazło: *Chemia w zadaniach i przykładach*. Nowa Era, Warszawa 2010.
- 12) M. Czaja, B. Karawajczyk, M. Kwiatkowski: *Chemia. Zbiór zadań dla gimnazjum*, Wyd. Ped. OPERON, Gdynia 2009.
- 13) I. Jedynek: *Doświadczenia chemiczne dla gimnazjalisty*, MAC Edukacja, Kielce 2001,
- 14) H. Gulińska: *Ciekawe eksperymenty chemiczne*, WSiP, Warszawa 2010.
- 15) A. Kazubski, D. Panek, Ł. Sporny: *Doświadczenia w małej skali. Poradnik dla nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2010.
- 16) W. Tejchman: *Zbiór prostych zadań z chemii dla uczniów gimnazjum*, ZamKor, Kraków 2010.
- 17) Z. Głowacki: *Magiczna chemia. Zagadnienia z chemii nie tylko dla olimpijczyków, gimnazjalistów i licealistów*. Oficyna Wydawnicza „Tutor”, Toruń 2012.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z chemii.

1. Na konkursie z chemii uczniowie posiadają aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówek – przeznaczonego jedynie do rysowania, gumki, linijki.
3. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów na etapie szkolnym i wojewódzkim.
4. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
5. W przypadku udowodnienia uczniowi, że korzysta z innych pomocy niż przewiduje regulamin konkursu, uczeń zostanie zdyskwalifikowany.

FIZYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z fizyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z fizyki rozpoczyna się 15 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.

2. Etap wojewódzki konkursu z fizyki rozpoczyna się 14 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z fizyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań i motywowanie uczniów do uczenia się oraz wspieranie uzdolnień uczniów.
2. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z fizyki.
3. Rozwijanie ciekawości poznawczej.
4. Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą fizyczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
5. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy fizycznej w praktyce.
6. Rozbudzanie motywacji uczniów do dalszego uczenia się fizyki i innych przedmiotów przyrodniczych.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka w szkole podstawowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań fizycznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu fizyka na II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych podstawy programowej:

Podczas etapu szkolnego konkursu obowiązują treści z następujących działów podstawy programowej:

- ruch i siły,
- energia,
- zjawisk cieplnych,
- właściwości materii,

- elektryczność (tylko treści z elektrostatyki).

Oprócz wymagań szczegółowych zawartych w tych działach obowiązują wymagania przekrojowe i wymagania doświadczalne dotyczące tych zagadnień.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej w szkole podstawowej.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki (różnych wydawnictw) do nauczania fizyki, zeszyty ćwiczeń oraz różnorodne materiały multimedialne dotyczące nauczania fizyki w szkole podstawowej.
2. Braun M., Francuz-Ornat G., Kulawik J., Kulawik T., Kuźniak E., Nowotny-Różańska M.: Zbiór zadań do fizyki dla szkoły podstawowej, Nowa Era, Warszawa 2017.
3. Subieta R.: Fizyka. Zbiór zadań. Klasy 7-8. Szkoła podstawowa, WSiP, Warszawa 2017.
4. Gołębiewski K., Trawiński R. S.: Konkursy fizyczne dla gimnazjalistów. Wyd. Aksjomat, Toruń 2008.
5. Kulpa W., Trzeciak A.: Zadania i projekty badawcze z fizyki dla gimnazjum. Wyd. ŻAK Wydawnictwo Edukacyjne.
6. Niemiec J., Wójcicka J., Praca z uczniem zdolnym. Zeszyt nr 6 - biblioteka nauczyciela fizyki, wyd. ZamKor
7. Noweta A.W., Stelmasiak A.M., Swiryd J., Łęgocka G.: Fizyka wokół nas cz. I, II i III. Zbiór zadań dla gimnazjum. Wyd. Edukacyjne RES POLONA

Zawartość przedstawionych wyżej pozycji należy traktować selektywnie ograniczając się do treści umieszczonych w podstawie programowej.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu fizycznego

1. Na konkursie fizycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu oraz ołówka – przeznaczonych jedynie do rysowania, gumki, linijki.
2. Uczniowie mogą korzystać z prostych kalkulatorów.
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.
4. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przebiegu konkursu.

GEOGRAFIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z geografii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z geografii rozpoczyna się 21 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z geografii rozpoczyna się 17 lutego 2020 r. o godzinie 13.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzany będzie w Elblągu, Ełku i Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z geografii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Popularyzacja wiedzy geograficznej.
2. Rozbudzanie i rozszerzanie zainteresowań geografiami.
3. Kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym szczególnie z podstawowego źródła informacji geograficznej, jakim jest mapa.

4. Kształtowanie umiejętności czytania, interpretowania, posługiwania się mapą.
5. Poszerzanie wiedzy o własnym regionie, kraju, kontynentach, świecie.
6. Promowanie uczniów o szczególnych zainteresowaniach i wiedzy z geografii.
7. Stworzenie uczniom warunków do wykazania się swoją wiedzą, zainteresowaniami.

II. Wymagania konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Ponadto uczeń powinien posiadać umiejętności w zakresie:

- integracji treści geograficznych zawartych w podstawie programowej II etapu edukacyjnego;
- logicznego myślenia, kojarzenia faktów, wyciągania wniosków;
- dostrzegania prawidłowości zjawisk i procesów;
- korzystania z różnych źródeł informacji;
- interpretowania, analizowania, wnioskowania z faktów i danych przedstawionych w różnych formach, np.: tabel, wykresów, map, diagramów, ilustracji;
- dokonywania obliczeń, np. wysokości Słońca nad horyzontem w czasie górowania, czasu miejscowego, strefowego, przyrostu naturalnego i rzeczywistego;
- posługiwania się skalą mapy;
- określania położenia geograficznego i matematyczno-geograficznego,
- posługiwania się mapą, np.: do opisu zjawisk, rzeźby terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy topograficznej, do lokalizacji obiektów, odczytywania wysokości;
- sporządzania i analizowania wykresów, diagramów;
- wyjaśniania przyczyn i skutków występowania zjawisk przyrodniczych i problemów społeczno-ekonomiczno-politycznych;
- interpretowania i wyjaśniania interakcji między elementami środowiska przyrodniczego (atmosfery, litosfery, pedosfery, biosfery i hydrosfery).

III. Zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej... (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań geograficznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie edukacyjnym. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania następujących działów tematycznych Podstawy programowej:

1. Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy.

2. Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
3. Łądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie łądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.
4. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.
5. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi.
6. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.
7. Geografia Europy: położenie i granice kontynentu; podział polityczny Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery; zróżnicowanie ludności oraz starzenie się społeczeństw; największe europejskie metropolie; zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich; rolnictwo, przemysł i usługi w wybranych krajach europejskich; turystyka w Europie Południowej.
8. Sąsiedzi Polski: przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze i społeczno-gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.
9. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
10. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, wykształcenia, zatrudnienia); migracje Polaków na tle współczesnych ruchów migracyjnych w Europie; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; gospodarka morską; atrakcyjność turystyczna Polski.
11. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.
12. Własny region: źródła informacji o regionie; dominujące cechy środowiska przyrodniczego, struktury demograficznej oraz gospodarki; walory turystyczne; współpraca międzynarodowa.
13. „Mała ojczyzna”: obszar, środowisko geograficzne, atrakcyjność, tożsamość.
14. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów

- społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.
15. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacje w Afryce Zachodniej; przyczyny niedożywienia w Etiopii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.
 16. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powódzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.
 17. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka.
 18. Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; badania naukowe; polscy badacze.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści Podstawy programowej na II etapie edukacyjnym, a więc będzie on obejmował zakres wiadomości i umiejętności etapu szkolnego oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami **poszerzającymi treści** podstawy programowej, jak również dostrzeganiem i rozumieniem powiązań geograficznych, zastosowanie tych zależności do rozwiązywania problemów.

IV. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Atlas geograficzny.- szkoła podstawowa.
3. Aktualne dane statystyczne wynikające z programu nauczania w szkole podstawowej (możliwie z podaniem źródła informacji).
4. Jan Flis „Słownik Szkolny” – terminy geograficzne: - WSiP. 2008. Warszawa.

V. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu geograficznego

1. Do konkursu geograficznego może przystąpić uczeń posiadający aktualną legitymację szkolną.
2. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania; pióra lub długopisu oraz linijki lub ekierki.
3. Podczas konkursu nie wolno używać żadnych urządzeń telekomunikacyjnych, kalkulatora, korektora i żadnych pomocy dydaktycznych.
4. Za korzystanie z niedozwolonych pomocy i złamanie punktu regulaminu nastąpi dyskwalifikacja uczestnika konkursu.

HISTORIA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z historii dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z historii rozpoczyna się 18 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 60 minut. Ma formę pisemną, obejmującą zadania testowe – zamknięte i otwarte, oparte na

wiedzy merytorycznej i umiejętnościach analizy różnorodnych źródeł i środków dydaktycznych. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 8.00.

2. Etap wojewódzki konkursu z historii rozpoczyna się 21 lutego 2020 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony zostanie w Olsztynie, na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Ma formę dłuższej samodzielnej wypowiedzi pisemnej na jeden z czterech zaproponowanych przez Komisję tematów (trzy tematy z zakresu podstawy programowej oraz jeden z zakresu historii regionu). Pytania zostaną ogłoszone uczestnikom po wejściu na salę, w której odbywać się będzie konkurs.

Program merytoryczny konkursu z historii dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Popularyzacja historii wśród uczniów szkół podstawowych.
2. Promowanie uczniów szczególnie zainteresowanych historią.
3. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
4. Rozwijanie umiejętności myślenia historycznego, analizy i syntezy, a także dłuższych samodzielnych wypowiedzi pisemnych.
5. Rozbudzanie i rozwijanie zainteresowań historią regionu.
6. Wspieranie szkół i nauczycieli w obszarze pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi:

1. Wymagania podstawy programowej kształcenia ogólnego przedmiotu historia II etap edukacyjny, wymagania ogólne oraz wymagania szczegółowe dla kl. IV-VIII zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).
2. Treści i umiejętności poszerzające zakres podstawy programowej na etapie szkolnym: pogłębiona znajomość osiągnięć cywilizacyjnych poszczególnych epok historycznych oraz węzłowych zagadnień z historii politycznej i społeczno-gospodarczej.
3. Treści i umiejętności poszerzające zakres podstawy programowej na etapie wojewódzkim: zagadnienia z historii i kultury regionu (obszar obecnego województwa warmińsko-mazurskiego).

III. Literatura polecana dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do historii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (<https://podreczniki.men.gov.pl>).
2. Encyklopedie szkolne i słowniki z zakresu historii, np.: *Encyklopedia Szkolna WSiP. Historia*, Warszawa 2004; J. Pilikowski, *Słownik szkolny. Historia Polski*, Kraków 2006; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historii Polski*, Kraków 2001; J. Pilikowski, *Szkolny słownik historyczny*, Kraków 2001; *Słownik. Historia. Pojęcia, definicje, mapy, wykresy, fakty, daty, biografie*, Kraków 2004 oraz inna literatura popularnonaukowa i naukowa z zakresu historii.

3. Podręcznik do edukacji regionalnej: *Dziedzictwo ziem pruskich. Dzieje i kultura Warmii i Mazur. Podręcznik dla młodzieży*, red. I. Lewandowska, Olsztyn 2012 oraz inne książki popularno-naukowe dotyczące historii regionu.
4. Atlasy historyczne i materiały wizualne z zakresu osiągnięć cywilizacyjnych.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z historii

1. Na konkursie uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania: pióra lub długopisu.
2. Podczas konkursu nie wolno posiadać urządzeń telekomunikacyjnych i korzystać z jakichkolwiek materiałów i pomocy naukowych.
3. Praca ucznia musi być samodzielna, oparta o jego własne wiadomości i umiejętności.
4. Sprawdzane będą tylko odpowiedzi naniesione na kartę odpowiedzi.
5. Nieprzestrzeganie powyższych informacji dotyczących przebiegu konkursu jest podstawą do dyskwalifikacji ucznia i wyklucza go z dalszego udziału w konkursie.
6. Każdy uczestnik, który weźmie udział w etapie wojewódzkim konkursu, powinien posiadać przy sobie aktualną legitymację szkolną umożliwiającą identyfikację ucznia.

INFORMATYKA

Godzina rozpoczęcia oraz czas trwania etapu szkolnego i wojewódzkiego konkursu z informatyki dla uczniów szkół podstawowych

1. Etap szkolny konkursu z informatyki rozpoczyna się 26 listopada 2019 r. o godzinie 10.00 i trwa 90 minut. Ma formę pisemną. Arkusze konkursowe zostaną udostępnione na Platformie o godzinie 9.00.
2. Etap wojewódzki konkursu z informatyki rozpoczyna się 19 lutego 2020 r. o godzinie 11.00 i trwa 90 minut. Przeprowadzony będzie w Olsztynie. Ma formę pisemną.

Program merytoryczny konkursu z informatyki dla uczniów szkół podstawowych

I. Cele konkursu

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z informatyki.
2. Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni informatycznej i myślenia algorytmicznego.
3. Rozbudzenie u ucznia zainteresowania informatyką oraz jej zastosowaniem w innych dziedzinach nauki.
4. Zdobycie umiejętności tworzenia algorytmów oraz umiejętności śledzenia procesu ich wykonywania.
5. Zwiększenie umiejętności poruszania i odnajdywania w przestrzeni, szczególnie dwuwymiarowej.

II. Wymagania i zakres merytoryczny konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia – wymaganiach ogólnych i Treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu informatyka zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.) oraz wskazanymi wiadomościami i umiejętnościami poszerzającymi treści podstawy programowej.

Ponadto uczeń posiadać umiejętności w zakresie:

- umiejętność rysowania i interpretacji grafów skierowanych;
- zdolność odczytywania i tworzenia algorytmu w postaci schematu blokowego i listy kroków, w tym bloków warunkowych oraz prostych pętli programowych;

- umiejętność podziału zadania na mniejsze, niezależne fragmenty;
- zdolność określenia kolejności wykonywania poszczególnych zadań;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni;
- algorytmy wyszukiwania i porządkowania;
- podstawy tworzenia stron internetowych;
- podstawy języka C++, Python i HTML;
- podstawowe informacje o Systemach Zarządzania Treścią;
- umiejętność rozróżnienia różnych licencji wykorzystywania oprogramowania;

Etap szkolny konkursu

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi wybrane treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu informatyka. Zakres merytoryczny dotyczy treści nauczania zawartych w podstawie programowej.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie szkolnym obejmuje następujące zagadnienia:

- zaznajomienie z grafami skierowanymi i ważonymi;
- umiejętność tworzenia i interpretacji zapisu algorytmu w postaci schematu blokowego i listy kroków, z uwzględnieniem bloków warunkowych i pętli;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni dwuwymiarowej równoległej do osi OX i OY;
- algorytmy wyszukiwania i porządkowania;
- podstawy języka C++, Python i HTML;
- podstawy tworzenia stron internetowych;
- podstawowe informacje o Systemach Zarządzania Treścią;
- zdolność określenia, kolejności wykonywania zadań;
- zaznajomienie z różnymi typami licencji wykorzystywania oprogramowania.

Etap wojewódzki konkursu

Na etapie wojewódzkim konkursu uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi całość treści podstawy programowej.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- zakres umiejętności etapu szkolnego;
- umiejętność poruszania się wirtualnego robota w przestrzeni trójwymiarowej równoległej do osi OX, OY i OZ;
- zdolność określenia, które zadania mogą być wykonywane równoległe.

III. Literatura dla ucznia i inne źródła informacji

1. Podręczniki do informatyki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego przeznaczone do kształcenia ogólnego, uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.
2. Sysło, M. "Algorytmy", wyd. Helion, 2016 (książka w całości jest zbyt zaawansowana dla uczniów szkół podstawowych, lecz zawiera bogatą wiedzę nt. algorytmiki).
3. Zieliński, J.: "Programowanie w Języku Logo", wyd. "Oficyna Wydawnicza Impuls", 2009
4. Międzynarodowy Konkurs Informatyczny Bóbr, <http://www.bobr.edu.pl>.

IV. Informacja dla ucznia dotycząca przebiegu konkursu z informatyki

1. Na konkursie informatycznym uczniowie korzystają wyłącznie z przyborów do pisania i rysowania: pióra, długopisu lub ołówka, dodatkowe przybory jak linijka, gumka, cyrkiel nie są potrzebne, lecz dopuszczone.
2. Nie wolno wносить oraz korzystać z własnych kartek, notatek i innych przyborów naukowych.

3. Podczas konkursu nie wolno używać kalkulatorów oraz żadnych urządzeń elektronicznych (telefon, zegarek i inne).
4. Używanie niedozwolonych narzędzi, komunikacja z innymi uczniami skutkuje natychmiastową dyskwalifikacją.